

Vöikekeskuse AVALIK RUUM

Elo Kiivet

11.08.2021

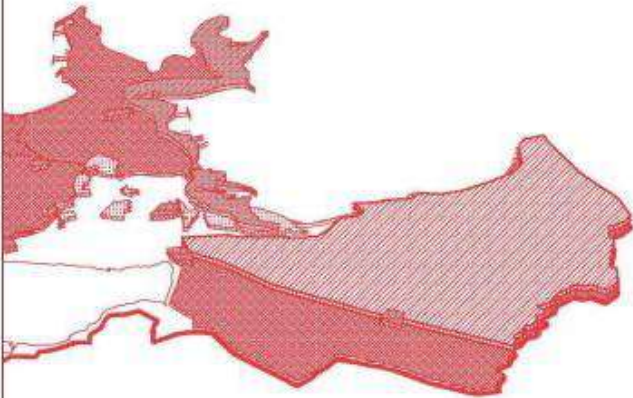
linnalabor

linnavalabor

2006 loodud linnateemade kompetentsuskeskus:

- parandame linnaruumi kvaliteeti ja -kultuuri
- uurime ja kaardistame linnaarenguid
- jagame häid praktikaid ja nutikaid lahendusi
- tõstame ruumialast teadlikkust
- suurendame koostööd ja kodanikuaktiivsust

Tallinna planeeringute juhend

linnalabor 4210

<http://planeerimine.linnalabor.ee/>

KAASAVA PLANEERIMISE JUHEND

MAJANDUS- JA KÜLKUMINISTER
Tallinn
KODANIKUÜHISKONNA TOETUSKESKUS

Koostajad:

Kadi Tillemann
OÜ Vesterra

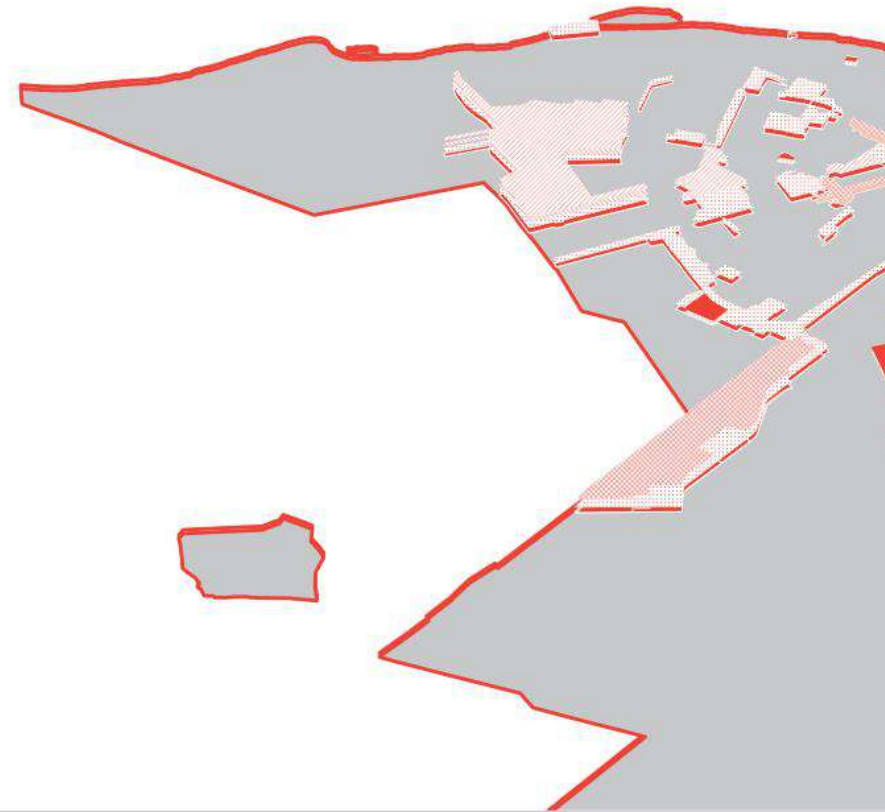
Regine Viisanen
MTU Linnalabor

Tellijä:

SA Kodanikuühiskonna Sihtkapital

Talinn 2012

Справочник по планировкам Нарвы

2012/2014/2019

AVALIK RUUM

on elukeskkonda siduv **võrgustik**,
mis seob inimeste elu-, töö- ja tegevuskohad
ja mille kvaliteedi määrab selle **sidusus** kõigile kasutajatele.
Avaliku ruumi võrguvaldaja peab olema **avalik sektor**.

Eesti Inimarengu aruanne 2019, Toomas Paaver, Elo Kiivet

<https://inimareng.ee>

2.1

Avalik ruum kui elukeskkonda siduv võrgustik

Toomas Paaver ja Elo Kiivet

- Avaliku ruumi hoidmine ja arendamine on avaliku sektori ülesanne ning see nõuab loominguulist lähenemist, professionaalsust ja osapoolte koostööd.

Hea avalik ruum aitab tugevdada kogukondi, ergutada kodanikuosalust, vähendada segregatsiooni ja kasvatada sallivust.

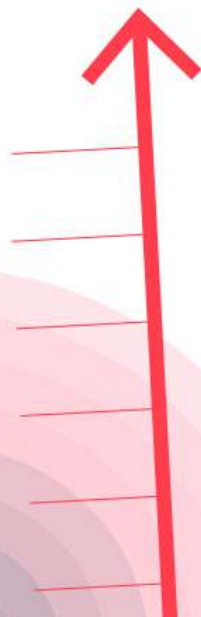
Avalikul omandil põhineva avaliku ruumi esmane ja keskne funktsioon on läbi ajaloo olnud inimeste elu sidumine.

Kuigi ühe osa avaliku ruumi kvaliteedist moodustab võimalus liikuda sõiduautoga, on hea elukeskkonna eelduseks arusaam, et avalikus ruumis on inimene alati sõidukitest tähtsam.

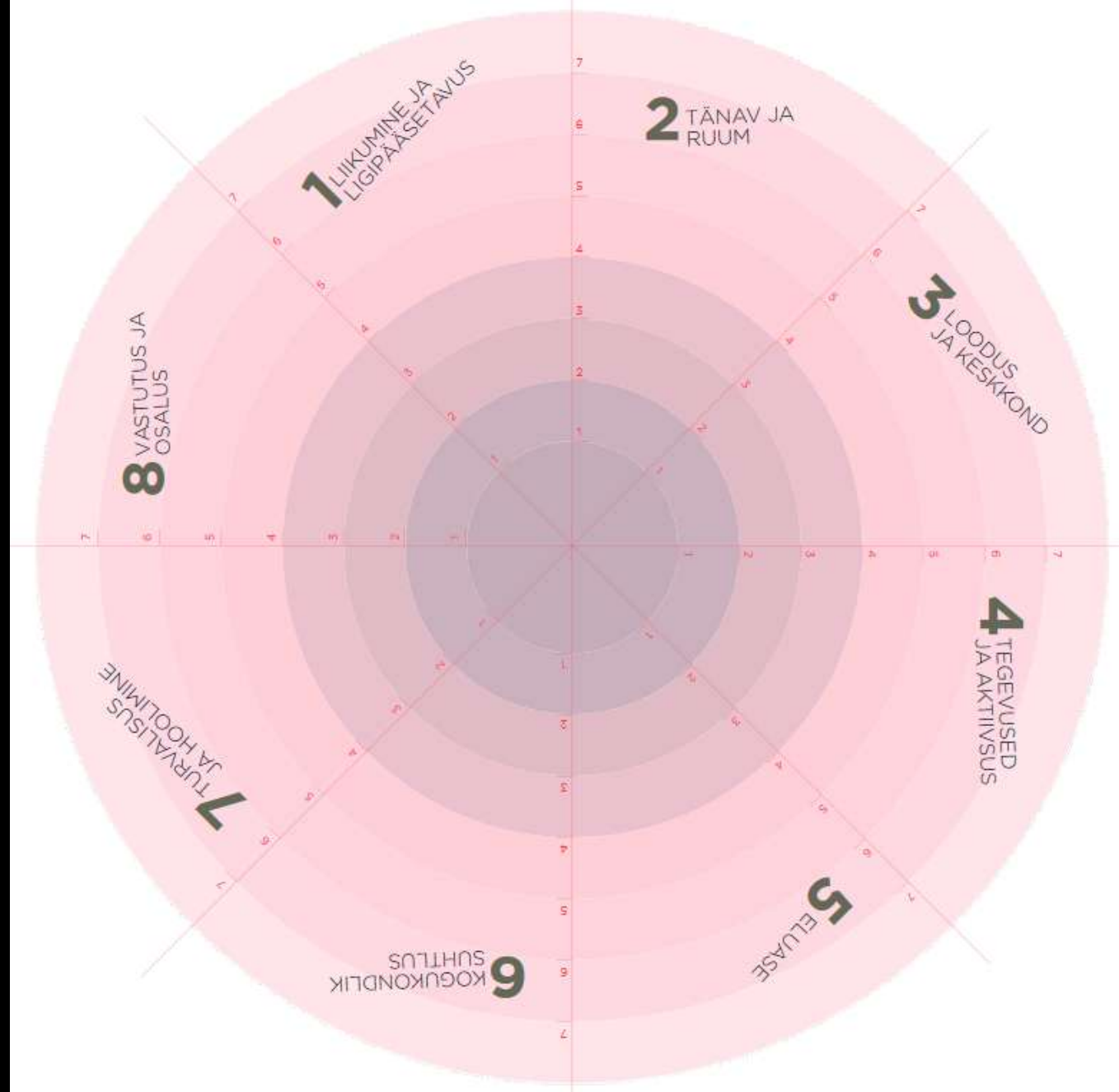
On oluline, et riik ja riigiettevõtted ei kahjustaks suurarenduste tellijatena ise avalikku ruumi.

KODUKOHA KOMPASS

Teekond õnnelikkust,
tervist ja heaolu loova
kodukohani

Eesti Koostöö Kogu rändnäitus
<https://www.kogu.ee/kodukoha-kompass/>

1 LIIKUMINE JA
LIGIPÄÄSETAVUS

2 TÄNAV JA
RUUM

3 LOODUS
JA KESKKOND

4 TEGEVUSED
JA AKTIIVSUS

5 ELUASE

6 KOGUKONDLIK
SUHTLUS

7 TURVALISUS
JA HOOLIMINE

8 VASTUTUS JA
OSALUS

Mis on linn?

Mis teeb ühest ruumist hea koha?

Pearl Street, NY - New York City is currently using modest resources to adapt public parking and underutilized streets into small public spaces.

Broadway, NYC

Living Streets (Belgia 2015)

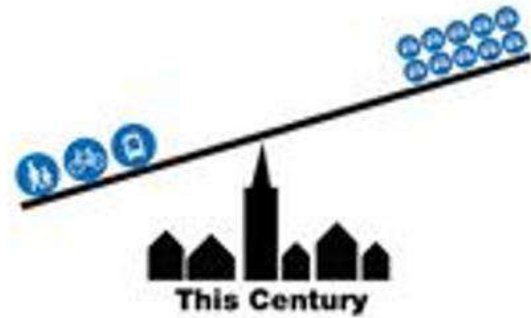
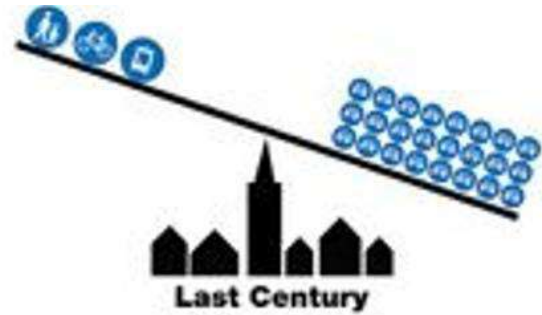

Urb-i.com
Enne ja pärast
Brüssel, Belgia

LINN = INIMESSED

Proportions + prioritet

Ruumisekkumine

Park(ing) Day worldwide

Parklet program (Pavements to Parks),
San Francisco 2010

Rohkem värvi!

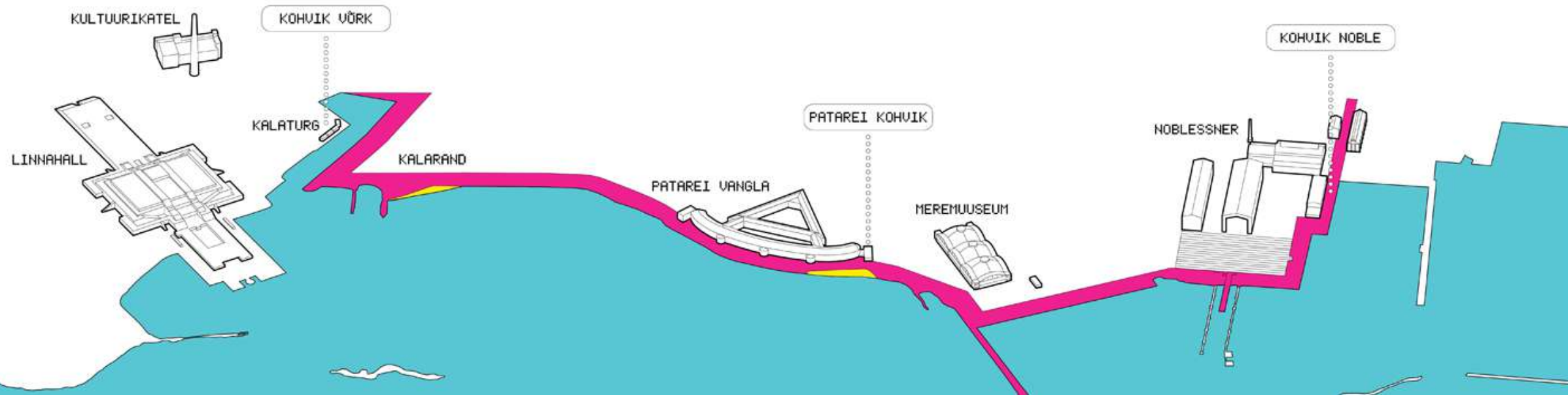
Panama Camina, Gehl Architects 2018

State of Place; Street Plans 2017

Aktiveerimine

BEETAPROMENAAD

Milline on sinu
unistuste linnaväljak?

Keskväg

© 2017 Google

Keskväg

**Koolinoorte
arhitektuurikonkurss
2017**

Minu unistuste linnaväljak
1. september - 3. november

linnalabor

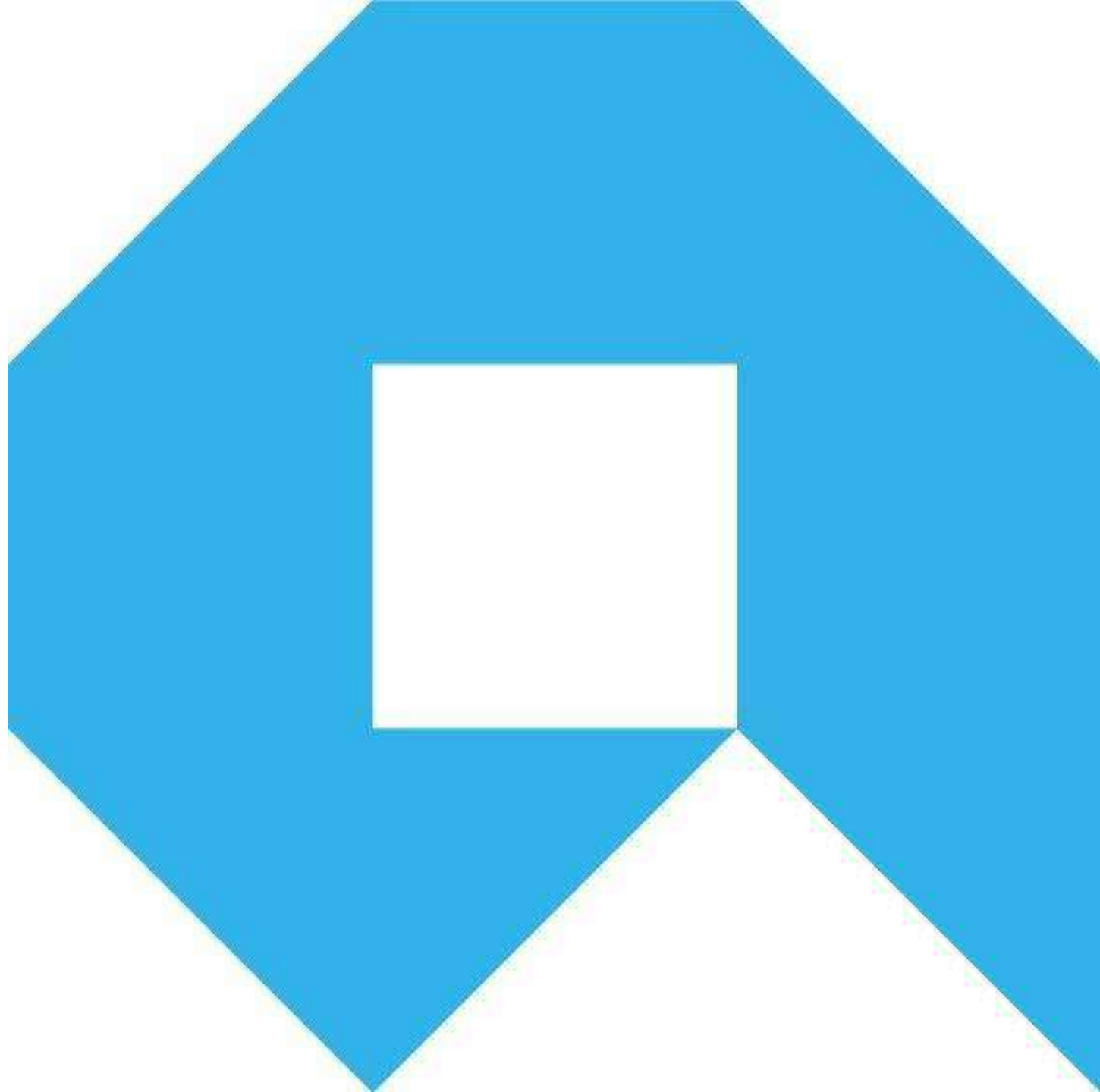
nooredarhitektid.ee

Punparadiis

KOHALOOME

2017

2018

2018

2019

Mis teeb ühest ruumist hea koha?

Mis teeb ühest ruumist hea koha?

Kohaloomine

Koosloomine

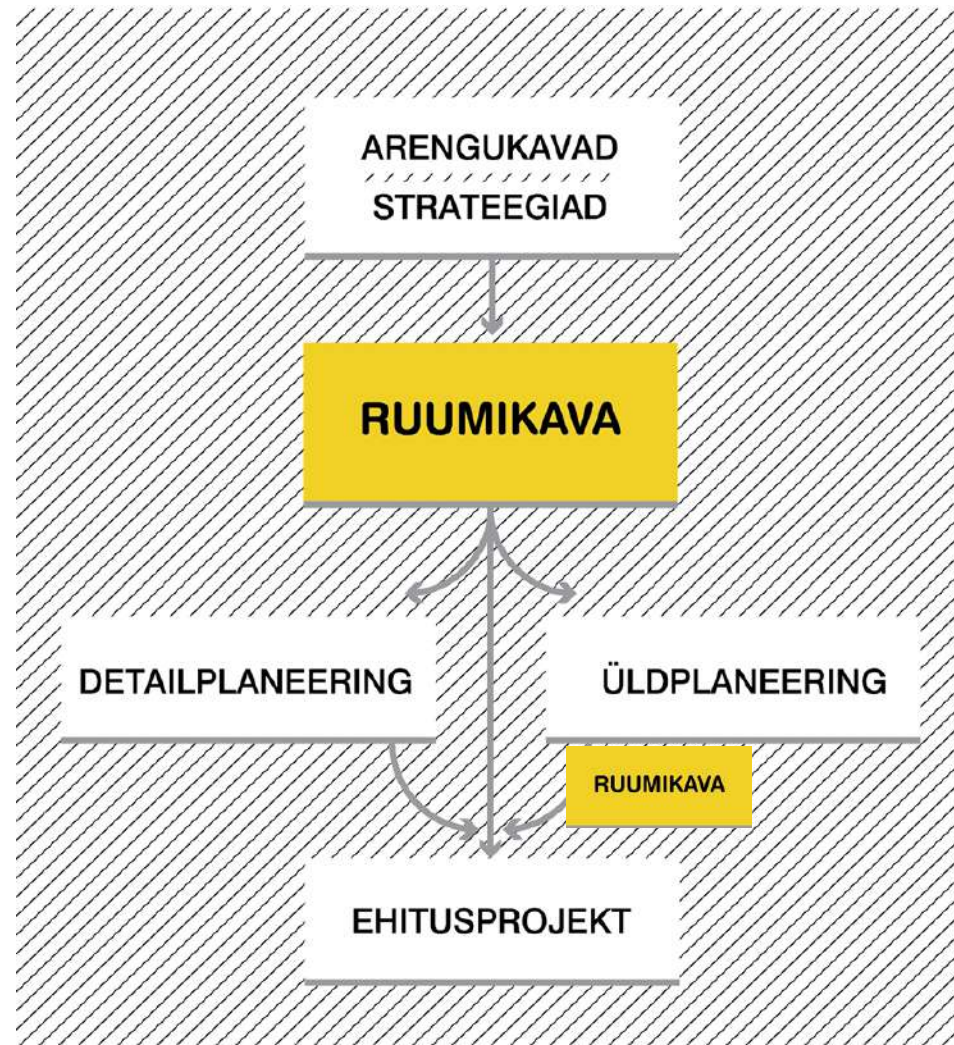
KOHALOOME

- Koht, mitte disain = inimõõdulisus
- Anonüümsusest vaba = omanikutunne
- Kohapealsed eksperdid = koosloome
- Hea avalik ruum = parem tervis

LIHTSAM, KIIREM, ODAVAM!

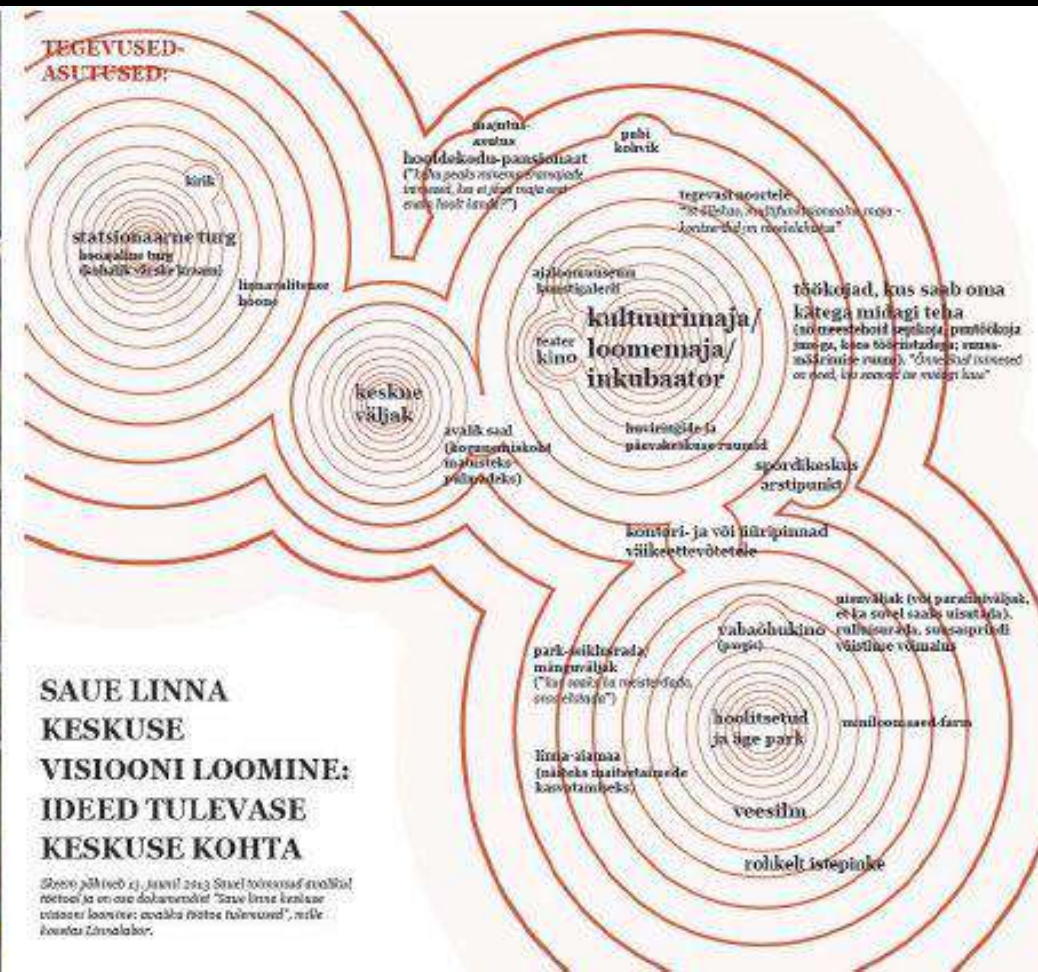
- Elu ja tegevuse lisamine
- Harjumuse/rutiini/*status quo* lõhkumine
- Nõrgemate võimestamine
- Investorites huvi äratamine
- Tulevaste otsuste/planeeringute testimine
- Erinevate osaliste kokkutoomine (koosloome)

Ruumikava

Saue keskusalala visioon

2012 – 2014

Saue linna keskuse visiooni loomine osalusplaneerimise teel.

Taastamiselis, tegevuskava ja meetodid

2014. aastal koostatud
Saue linna keskuse visiooni loomise osalusplaneerimise teel
Saue linna keskuse visiooni loomise osalusplaneerimise teel

Brundelaber

Saue keskusala küsitlus-uuring

2014. aastal koostatud
Saue linna keskuse visiooni loomise osalusplaneerimise teel
Saue linna keskuse visiooni loomise osalusplaneerimise teel

Brundelaber

Saue linna keskuse visiooni loomine: avaliku tööota tulemused.

15. juunil 2013 toimunud
100 inimese avaliku tööota tulemused
Saue linna keskuse visiooni loomise osalusplaneerimise teel

2014. aastal koostatud
Saue linna keskuse visiooni loomise osalusplaneerimise teel
Saue linna keskuse visiooni loomise osalusplaneerimise teel

Brundelaber

Saue keskusala kohtumised huvigruppidega ja meedia-kajastus.

Koostööte protokollid ja
koostööte arhiiv

2014. aastal koostatud
Saue linna keskuse visiooni loomise osalusplaneerimise teel
Saue linna keskuse visiooni loomise osalusplaneerimise teel

Brundelaber

Saue keskusala visioon.

2014. aastal koostatud

Saue linna keskuse visiooni loomise osalusplaneerimise teel
Saue linna keskuse visiooni loomise osalusplaneerimise teel

2014. aastal koostatud
Saue linna keskuse visiooni loomise osalusplaneerimise teel
Saue linna keskuse visiooni loomise osalusplaneerimise teel

Brundelaber

Audru ruumikava

2015

ATRAKTIIVNE JA AKTIIVNE JÕE- JA PARGIALA

Audru looduskvaliteeti ära kasutamine

Järvemaalt aktiivseks teinute ettepanek hõlmab peamiselt loodusruumi planeetamist, et suuta veni kerge kutsuda ja veebaid sette luua. Tõelises mõttes loodusruumid, sealhulgas jõed ja jõelõhed, pakuvad sügavalt väärtust, mis ei ole võimalik muuta üheski tehislikus keskkonnas.

Kaasa, mis on olemasolevat ja uut ruumikogumist ja seost jõega, olles kindel, et loodud loodusruumid, mis loovad meeldiva loodusliku kaitseala, mis loovad veebaid, mis loovad meeldiva loodusliku kaitseala, mis loovad veebaid, mis loovad meeldiva loodusliku kaitseala.

MAASTIKUKOGEMUS

- olemasolevad ja uued alad
- loodus
- veebaid ja jõelõhed
- veebaid ja jõelõhed
- looduslik kaitseala
- ploomid
- veebaid ja jõelõhed
- ploomid ja kaitse

1. Ploomid ja kaitse

2. Ploomid ja kaitse

3. Ploomid ja kaitse

4. Ploomid ja kaitse

5. Ploomid ja kaitse

6. Ploomid ja kaitse

7. Ploomid ja kaitse

8. Ploomid ja kaitse

9. Ploomid ja kaitse

10. Ploomid ja kaitse

11. Ploomid ja kaitse

12. Ploomid ja kaitse

13. Ploomid ja kaitse

14. Ploomid ja kaitse

15. Ploomid ja kaitse

16. Ploomid ja kaitse

17. Ploomid ja kaitse

18. Ploomid ja kaitse

19. Ploomid ja kaitse

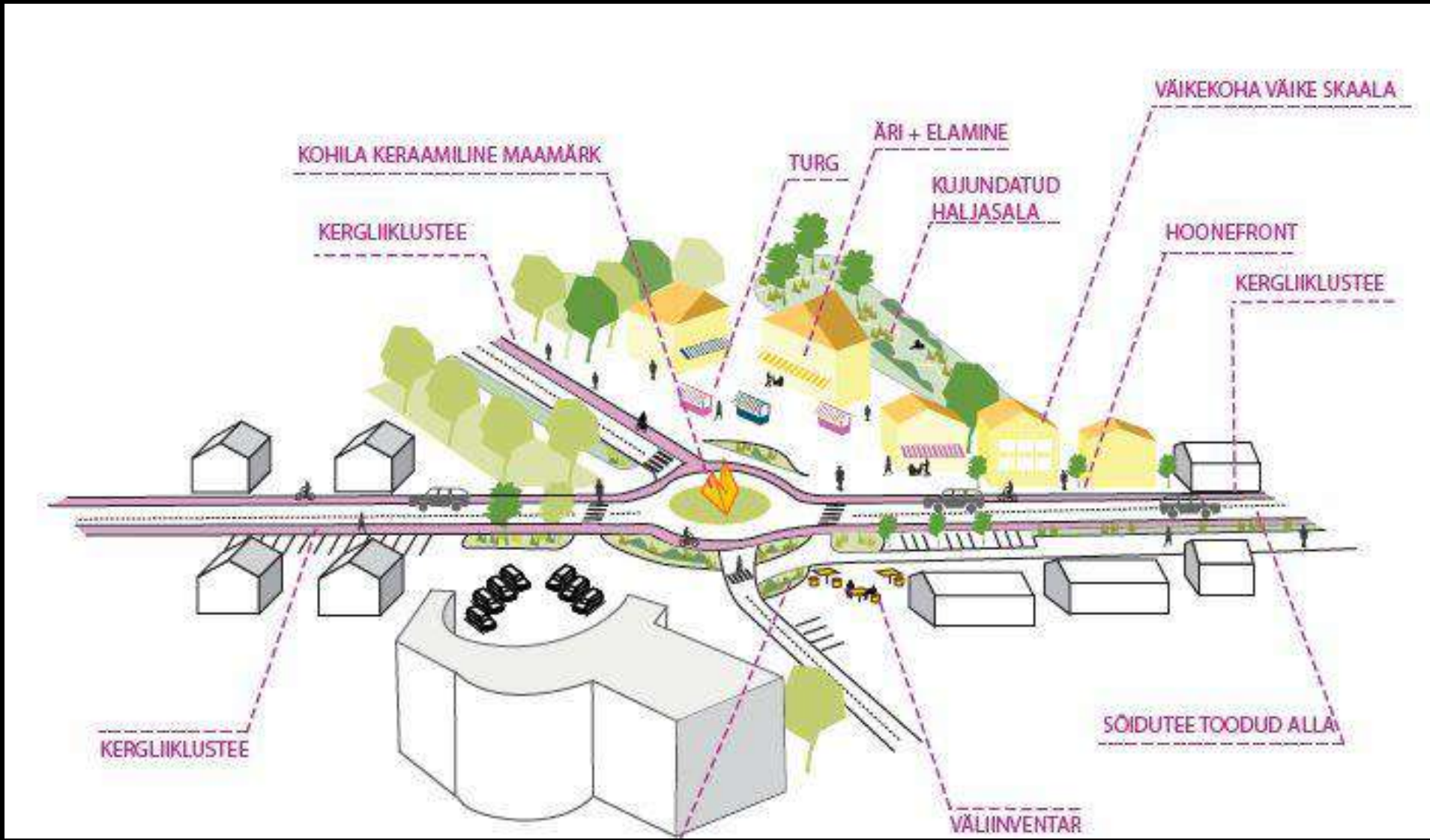
20. Ploomid ja kaitse

IDEEPANK

Kohila ruumikava

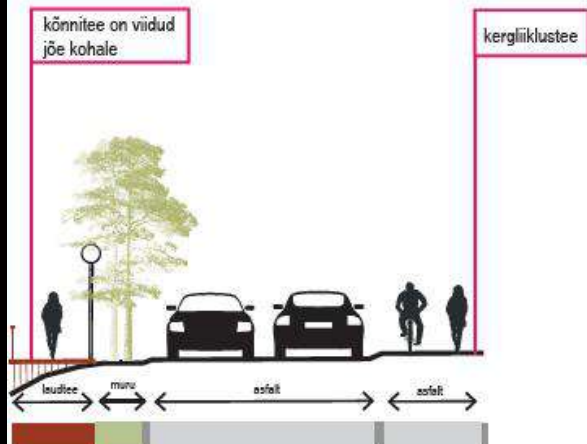
2016

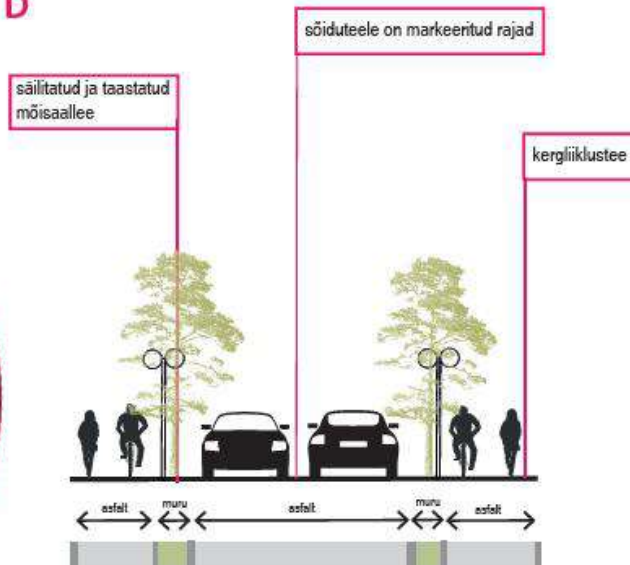

Tööstuse tn profiil

A

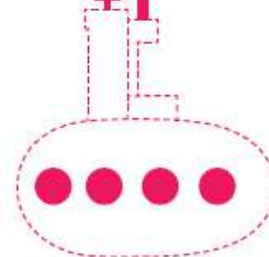

B

4 TEGEVUSKAVA 2016-2025

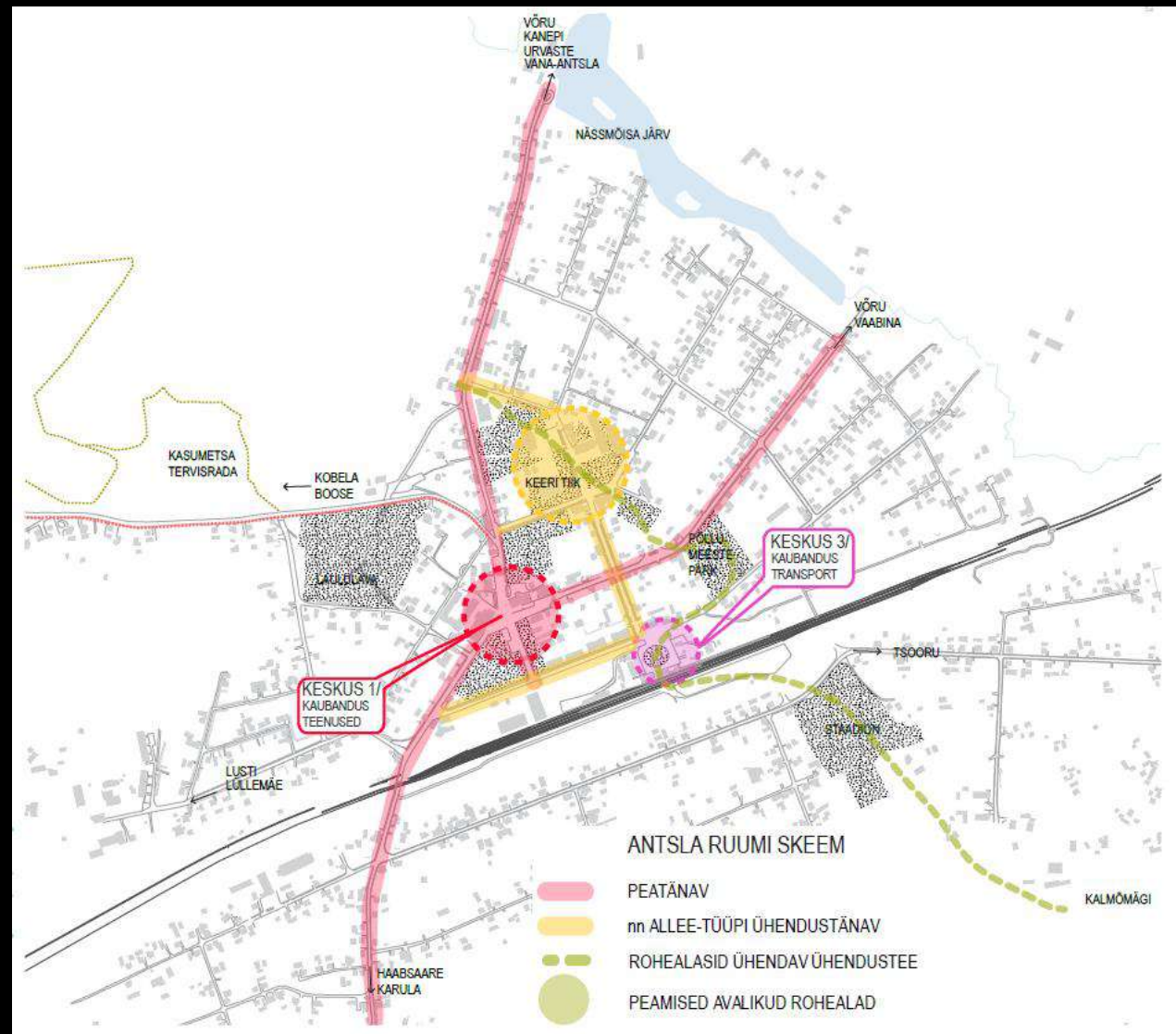
Tegevuskavas on esitatud konkreetsed ideed, kuidas eelpool kirjeldatud ruumiliste muudatusteni jõuda. Mõnda üldisemat ja suuremat eesmärki pole võimalik ajaliselt piiritleda, vaid seda tuleb mõista kui üht olulisemat prioriteeti järgmise viie aasta jooksul, mida tuleb silmas pidades ka kõiki väiksemaid tegevusi ja projekte ellu viies.

Tegevus	Eesmärk	Väljundid
<p>Liikumisruumi kavandamisel seada esikohale jalakäijad ja jalgratturid</p>	Kohila tänava- ja teedevõrgustik on inimsõbralik ja kutsub kasutama säästvamaid liikumisviise.	Otuline põhimõtte kõigis poololevates või tulevastes teeprojektides (sh nii uute teede rajamine kui olemasolevate rekonstrueerimine) ning liikluskorralduslikes küsimustes (liiklusemärgid, teeületuskohad, ühistranspordigraafikud jne).
<p>Organiseerida väljastpoolt või leida kohalike seast meeskond Keila jõe "beetapromenaadi" tegemiseks</p>	Korrastada jõekaldad, muuta need ligipääsetavaks ühistegevuse kaudu.	Meeskonna ülesanne oleks erinevate sündmuste kaudu ja koostöös naaberkruntide omanikega promenaadi ühiselt valmis ehitada.
<p>Korraldada töötuba või küsitlus turule uue asukoha leidmiseks</p>	Küsitlus annab võimaluse koos arutleda keskuse funktsioonide üle ja leida uuele kohtumispäigale kõige parem vorm (kas turg on mobiilne või alaline, kes on erinevad teenusepakkujad, sh kas ja kuidas toimuks nende valik) jne.	Töötuba, küsitlus, kärjad.
<p>Igas kvartalis üks avalik sündmus Kohila alevi väliruumis</p>	Eesmärk on siduda konkreetse koha/ruumiga olemasolevaid sündmusi ja seeläbi aktiveerida elanike huvi neid ümbritseva elukeskkonna vastu.	Võimalikud sündmused: Paberivabriku avatud ukсед, jõeäärse Teeme ära korrastus- ja ehitustalgud 2018, Kohila avatud hooivid, korterinaütused ja/või -kontserdid, tänavafestival, kus mingiks ajaks suletakse liikluseks nt Tööstuse tänav kogukondlikeks ühistegevusteks (eeskuju Uue Maailma festival, Kalamaja pikk laud, Kuressaare ühispiiknik).
<p>Katsetada koos elanikega erinevaid ajutisi ruumilahendusi</p>	Vahekasutus annab omavalitsusele aga ka eraomanikule võimaluse paindlikult oma kinnisvara, tühjana seisvat hoonet, maatiikki või ruumi anda kasutusele huvitatud aktiivgruppidele, näiteks kultuuriliseks tegevuseks, küsimata selle eest renti (ruumi kasutaja tasub jooksvald kommunaalid ja hoiab ruumi korras või parandab selle seisundit).	Näiteks testida ja ehitada koos elanikega erinevaid (ajutisi) ruumiinstallatsioone kiirete, lühiajaliste ja odava(ma)te sekkumistega (silla kõnniteede laiendamine, ajutised varjualused, jõeplatvormid jne).
<p>Kutsuda kokku Kohila Kultuurikatla intsiatiivgrupp</p>	Aktiveerida Kohila kultuuritegevuse suurema etendusetsaajaga (sh võimalus ka suveteatritele), kus saaks katsetada erinevaid ettevõtteid	Etenduste kõrval veel teised hooajalised tegevused nagu alevi turismiinfopunkt, rohevaht, linnaaianduste katselava, hobitegevused

Antsla ruumikava

2020

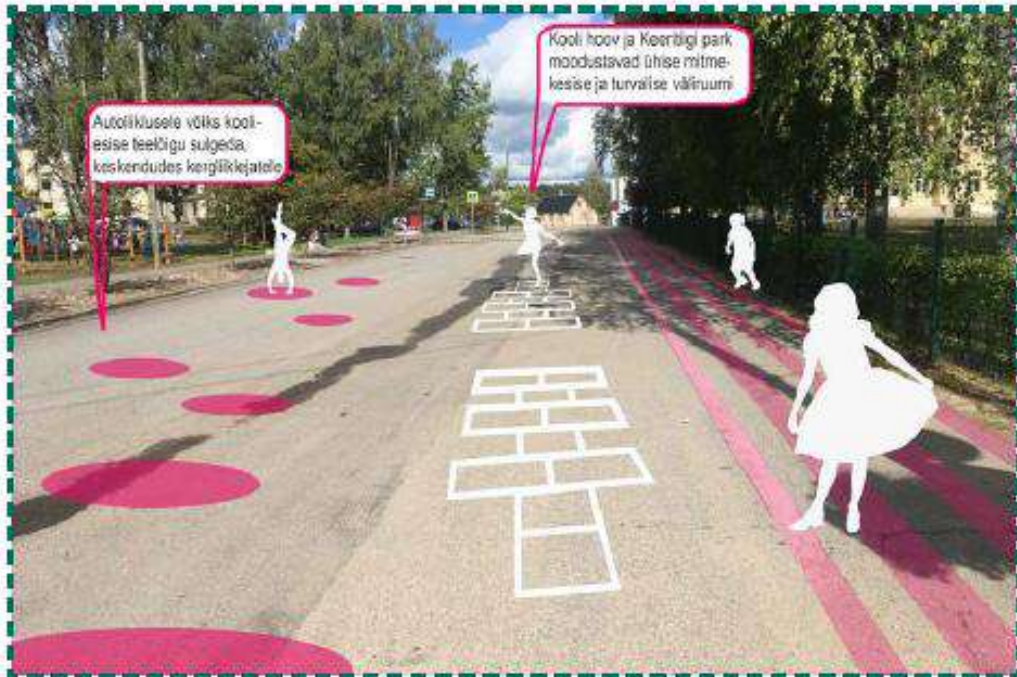
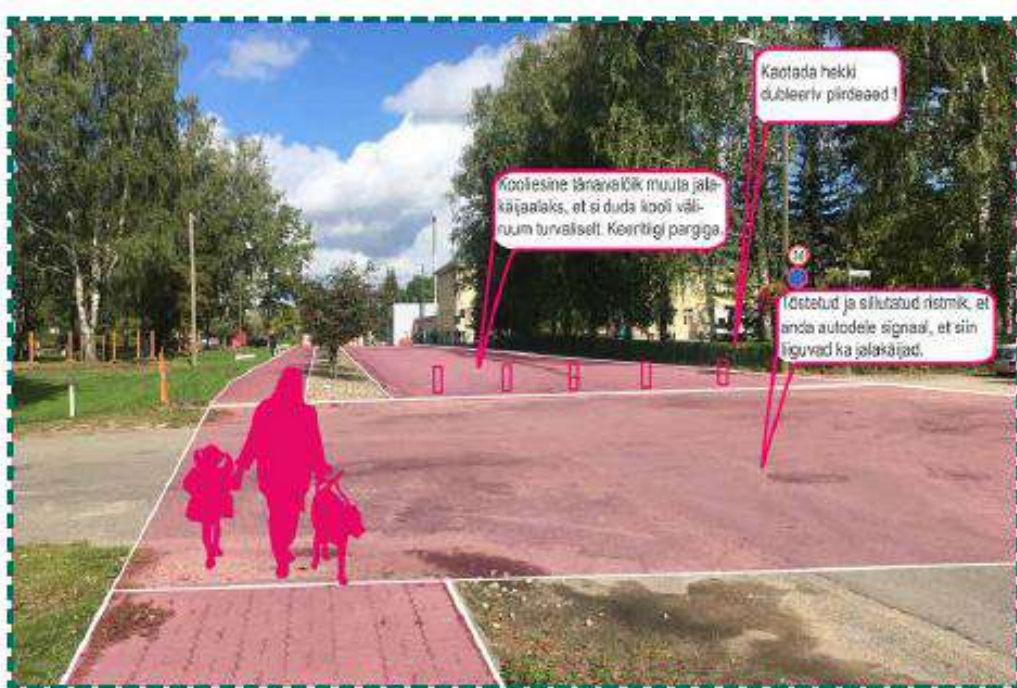

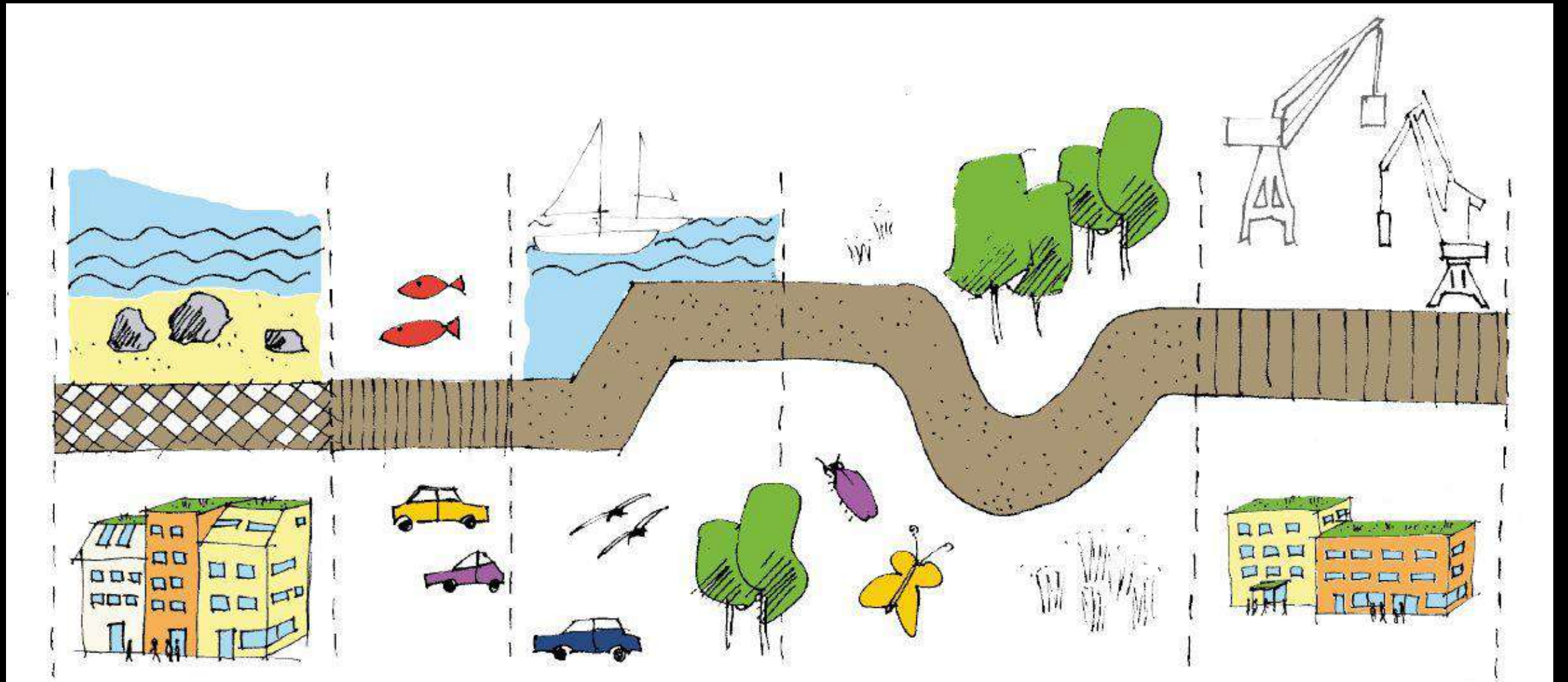
Foto: Gümnaasiumi esine väliruum

Foto: Gümnaasiumi esine väliruum

Talinnna mereäääre vision

2016 - 2017

AVALIKU RUUMI KOHALOOME PÕHIMÕTTED

1. Et avalik ruum funktsioneeriks hästi ja oleks atraktiivne, tuleb **keskenduda sõlmpunktide loomisele**. Tugevad sõlmpunktid annavad tähenduse ja funktsioonid ka aladele enda ümber.

2. Sõlmpunktide kavandamise **esimene lähtekoht on alal juba eksiteerivad väärtused** – pärand, loodusobjektid ja väljakujunenud kokkusaamispaigad, mida tasub veelgi rõhutada.

3. Järgmine prioriteet on **ühendused** – eri kohad peavad olema omavahel selgelt ühendatud ning hästi ligipääsetavad. Vältima peab linnatänavatele sobimatult kõrgete liikumiskäitustega transpordikanalite tekkimist

4. Ühendused pole vaid liikumiskoridorid, vaid **sihtmärgid ja ajaveetmiskohad** – ka nende puhul tuleb silmas pidada nõudeid hea koha loomiseks.

5. Ühendusteede võrgustikku kavandades on **esikohal jalakäijad**, nende järel tuleb eelistada kergliiklejaid motoriseerituile ja ühistransporti sõiduautodele. Vaid nii on võimalik tõsta mereääre kasutamist aktiivse puhkealana.

6. Ruumis **liikumine on tervikkogemus**, kus ka väiksed ebakõlad mõjuvad takistavalt, seetõttu peab avalik ruum olema selge struktuuriga ning detailideni läbi mõeldud.

7. Ruumis **orienteerumine peab olema võimalikult kerge**, mis tähendab mh maamärkide olemasolu, universaalsidaini põhimõtete järgimist ning et avaliku ruumi kulg on selgelt loetav.

8. Avalik ruum peab olema **mitmekesine**, vältida tuleb monotoonsete ja monofunktsionaalsete alade tekkimist.

9. Avaliku ruumi **ulatus ja kasutus sõltub aastaegadest ja koha mikrokliimast**: ruumi disainides tuleb sellega arvestada (nt talvel väheneb aktiivselt kasutatav ruum, kuid ligipääsetav ruum saab laieneda merepinnaele ehk jääle).

10. Mere ääres peab olema ruumi eri **tegevusteks ja ruumilisteks sekkumisteks**, sh eksperimentaalseteks ja spontaanseteks. Ruum ei saa kunagi valmis, vaid seda saab alati ümber kujundada.

11. Piirkonnaeripära **oninimitegevuse ja looduse eri kihtide** seni veel liigselt viimistlemata segunemine ning olemasolev kultuuri- ja sotsiaalpärand. Seda tuleb käsitleda taktitundeliselt ning vältida kogu ruumi „ärplaneerimist“.

12. Ruumi arendamise alus peab olema **kvaliteetne disain ja teostus**: piirkonda sobivad ja kohalikku konteksti austavad ruumilahendused, hoonemahud ja tüpoloogiad, materjalid ning ehitustehnoloogiad.

AKTIVNE

lahenduste leidmine
avalike võistluste kaudu, sh
ajutised lahendused

koosloomeline
tegevus, nt
linnamööbli
ehitus

tühermaade
aktiveerimine

esimese kergliiklustee
rajamine Lasnamäe ja
Põhja-Tallinna vahel

maastikumängud,
linnaretked

konkreetselt kohaga seotud
sündmuse/ürituse loomine

tegevuskava
koostamine

abikomplekt
mereääre
aktiveerimiseks

ideekorje

tagasiside
küsimine eri
sihtrühmadelt

kodanikuhariduslik
löökrühm

mereääre
arenduste
infopunkt

uute ideede kogumine (nt
ideekorje abil)

takistusraja eemaldamine
jalakäijatele: uued
ülekäigurajad, torupiirete
eemaldamine, liikluskiiruse
vähendamine

esialgse promenaadi
markeerimine väliruumi
(beetapromenaadi jätk)

KIIREMALT TEOSTATAV

AEGANÕUDAV

kitsas kruusarada/ring
tervisejooksjatele

kesklinna
mereäär kui
eksperimentaalruum

rulapark,
pallimängud,
ronimine,
graffitikoht jmt

avatud visiooniloomes
kaudu linlaste kaasamine
ruumiotsustesse

mereäärse ruumi
ühisvisiooni loomine

mereääre
koalitsioon

iga-aastane avalik
transdistsiplinaarne võistlus

mereääre
pikaajaline
töörühm

keskkonnasäästlik ruum:
haljastatud ülekäigukohad,
keskkonnasäästlikud sadevee
süsteemid, liigiliselt varieeruv
tänavahaljastus

mereäärne
promenaad ühendab
erinevad linnaosad
merega

olemasoleva
sündmuse kolimine
mere äärde (nt
Lilfestival)

koostöödisainer

mereäärse ruumi arengute
avatud ja aktiivne
kommunikatsioon

elupaik
linnaloodusele

eksperimentaalseks
ruumikatsetusteks võimalikult
lihtsa õigusruumi loomine

koosloomes tekkinud
tulevikuvisioni
heakskiitmisega
linnavolikogus

merepromenaad kui pikk erilmeline
parkide, alleede, ranna- ja
vabaajamaastike süsteem

AVALIK RUUM

=

inimese ruum